

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

ENGELLİ ÖĞRENCİLERE YÖNELİK UYGULAMALAR YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Genel İlkeler

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönerge, Üniversitemizde yükseköğrenim gören engelli öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek konusunda gerekli akademik ortamın hazırlanmasını ve eğitim-öğretim süreçlerine tam katılımlarını sağlamak için üniversite genelinde ders ve sınav uygulamalarında alınması gerekli tedbirleri ve düzenlemeleri belirlemek, tüm personelimizde farkındalık yaratarak üniversite genelinde uygulama birliğini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Yönerge, 14 Ağustos 2010 tarihli Resmî Gazetede (Sayı: 27672) yayımlanan Yükseköğretim Kurumları Özürlüler Danışma Ve Koordinasyon Yönetmeliği'nin 11.maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Yönergede geçen;

- a) Koordinatörlük: Engelsiz Dokuz Eylül Üniversitesi Koordinatörlüğünü
- b) YÖK: Yükseköğretim Kurumunu
- c) Üniversite: Dokuz Eylül Üniversitesini
- d) Rektör: Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörünü
- e) Engelli öğrenci: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan yükseköğrenim öğrencisini,
- f) Ders; Dokuz Eylül Üniversitesi'nde yürütülen, önlisans, lisans ve lisansüstü programlarında okutulan zorunlu ve seçmeli dersleri,
- g) Sınav; Dokuz Eylül Üniversitesi'nde yürütülen önlisans, lisans ve lisansüstü programlarına dair yapılan ara sınavlar ve final sınavları ile bu sınavlara ek olarak yapılan mazeret, bütünleme, tek ders v.b. sınavları ifade eder.

Genel İlkeler

Madde 4 -

- a) Akademik danışmanların engelli öğrencilerin gereksinimlerini kendileriyle konuşarak belirlemesi ve gereksinimin türüne göre öğretim üyelerine ya da üniversitenin ilgili birimlerine bilgi verilmesinin sağlanması
- b) Akademik danışmanların gerektiğinde engelli öğrencinin ders aldığı öğretim üyeleri ile görüşerek dersin içeriği ve sınav formatı konusunda bilgi alması ve dönemlik gereksinimlerinin saptanması
- c) Öğrencinin engeliyle ilgili düzenlemelerin akademik yılın başında yapılması
- d) Engelli öğrencinin diğer öğrencilerle aynı donanımına sahip bir şekilde mezun edilmesi. Bunun için de dersin gerekleri konusunda ayrıcalık değil, uyarlamalar yapılması

İKİNCİ BÖLÜM

Ders ve Sınav Uygulamaları

Ders Uygulamaları:

Madde 5 –

(1). Görme engelli öğrenciler

- a. Dersin içeriğinde yer alan resim, grafik, tablo gibi görsel materyallerin sesli olarak betimlenmesi
- b. Az gören öğrencilerin öğretim görevlisini ve tahtayı iyi takip edebileceği bir yere oturmasının sağlanması ve uygun oturma düzeni oluşturulması
- c. Derslerde ses kaydı yapılmasına izin verilmesi, öğretim üyesinin ses kaydının özel kalmasıyla ilgili kaygıları varsa öğrenciden kaydın başkasıyla paylaşılmayacağına dair taahhüt alınması

(2). Konuşma engelli öğrenciler

- a. Konuşma zorluğu olan öğrenciler için özellikle sözlü sunumlarda ek süre verilmesi ya da görsel ve yazılı ifadenin tercih edilmesi

(3). İşitme engelli öğrenciler

- a. Öğrencinin sınıfta öğretim görevlisini duyabilecek şekilde ve diğer seslerden etkilenmeyecek şekilde oturmasının sağlanması
- b. Duyuruların tahtaya yazılması
- c. Ders anlatımının yazılı anlatımlarla ve tekrarlarla desteklenmesi
- d. Öğrenci, dudak okuyorsa öğretim görevlisinin dersi öğrenciye dönük bir şekilde anlatması
- e. Derste bir video, film vb. izletilecekse onun altyazılı olmasına çalışılması

(4). Bedensel engelli öğrenciler

- a. Öğrencinin engeliyle ilgili olarak sınıfta (oturma düzeni, özel sandalye konması vb.) oluşturulan düzenin devamlılığın kontrol edilmesi
- b. Öğrenciye kullandığı yardımcı cihazlarla ilgili gerektiğinde yardımcı olunması
- c. Öğrenci ellerini kullanamıyorsa derslerde not tutulması ile ilgili kendisine yardımcı olacak bir kişinin görevlendirilmesi

(5). Disleksi sorunu olan öğrenciler

- a. Eğer öğrenci, not alma güçlüğü yaşıyorsa, dersin kaydı için özel bir izin verilmesi.
- b. Disleksik öğrenciler okurken, siyah-beyaz renklerini algılama problemi yaşayabilirler. Bu nedenle beyaz tahtada renkli kalem kullanılması
- c. Derslerdeki uzun okuma listeleri disleksik öğrenciler için altından kalkılamaz bir yük olabilir. Bu nedenle, okumaların hangi sıra ve öncelik içinde yapılabileceğinin öğretim üyesi tarafından belirlenmesi
- d. Öğrenciye derse daha hazır gelme ve dersi takip edebilme imkanı sağlanması için okuma parçaları, ders notları, power point sunumlarının öğrenciye daha önceden ulaştırılması. Eğer power point sunumlarının önceden verilmesi mümkün değilse, derse başlarken, derste hangi konuların kapsanacağını söylemesi ya da ana başlıkların tahtaya yazılması
- e. Disleksik öğrencilerin sınıfta veya seminerlerde “bir okuma parçasını”, başkalarının önünde yüksek sesle okumalarının istenmemesi
- f. Eğer öğrenci ödevlerinde, yazdığı yazılarda, hep aynı hatayı yapıyorsa, doğru formun gösterilmesi ve ne tür bir hata olduğundan söz edilmesi
- g. Öğrencinin, “geri dönütleri” anladığından emin olunması. Böylece gereksiz zaman ve emek kaybının önlenmesi

- h. Matematik derslerinde, derste kullanılan matematiksel terimlerin açıklanması , öğrencilerin konuyu anlaması için ek alıştırımlar verilmesi
- i. Power point sunumlarında satır arasının, harf büyüklüğünün artırılması

(6). Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu olan öğrenciler

- a. Öğrencilerle bire bir görüşerek motivasyonlarını yüksek tutabilmeleri için destek verilmesi
- b. Derslerde ses kaydı yapılmasına izin verilmesi
- c. Yazılı dokümanların elektronik formatta öğrenciye sağlanması
- d. Dersle ilgili dokümanların dersten önce öğrenciye verilmesi
- e. Öğrenciye ihtiyacı olduğunda ara kullanması için imkan sağlanması

(7). Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler

- a. Ders içeriğinin öğrenciye oldukça ayrıntılı şekilde verilmesi
- b. Dersle ilgili etkinliklerin zaman ve sırasının belirtilmesi
- c. Okuma materyalleri listesinin dönem başında öğrenciye verilmesi
- d. Ödevlerle ilgili ek süre verilmesi veya kapsamlı bir ödevin parçalara bölünerek verilmesi

Sınav Uygulamaları

Madde 6 –

(1). Görme engelli öğrenciler

- a. Gerekli durumda sınav materyallerinin büyütülerek basılması.
- b. Öğrencinin gereksinimi ve isteği dikkate alınarak sınavları ayrı almasının sağlanması
- c. Gereken durumlarda, sınavlarda öğrenciye bir okuyucu olarak araştırma görevlisi desteği verilmesi.
- d. Gereken durumlarda öğrenciye sınavda ek süre verilmesi
- e. Gereken durumlarda uygun koşulların sağlanarak sınavlarda dizüstü bilgisayar kullanımına izin verilmesi
- f. Öğrencinin durumuna ve dersin kapsamına göre sözlü sınav uygulamasının tercih edilebileceğinin göz önüne alınması
- g. Sınav ve ödevlerde yazım ve imla kurallarının göz ardı edilmesi gereken durumların dikkate alınması

(2). Konuşma engelli öğrenciler

- a. Konuşma zorluğu olan öğrenciler için özellikle sözlü sınavlarda ek süre verilmesi ya da görsel ve yazılı ifadenin tercih edilmesi

(3). İşitme engelli öğrenciler

- a. Gereken durumlarda öğrenciye sınavda ek süre verilmesi
- b. Sınav ve ödevlerde yazım ve imla kurallarının göz ardı edilmesi gereken durumların dikkate alınması

(4). Bedensel engelli öğrenciler

- a. Öğrenci ellerini kullanamıyorsa sınavlarda cevapların yazılmasıyla ilgili kendisine yardımcı olacak bir kişinin görevlendirilmesi
- b. Gereken durumlarda öğrenciye sınavda ek süre verilmesi

(5). Disleksi sorunu olan öğrenciler

- a. Yapılan sınavda (yabancı dil veya başka bir konu), eğer “imla hataları” özellikle sınavın bir parçası değilse, bundan not kırılmaması. Sınavla ilgili beklentiler konusunda “net” olunması
- b. Sınav ya da ödevleri değerlendirirken, mümkün olduğunca olumlu geri dönütler yazmaya gayret edilmesi. Utandırıcı geri bildirimler yazılmaması.
- c. Sınavları ya da ödevleri değerlendirirken, asla “kırmızı kalem” kullanılmaması düzeltmelerin ya da dönütlerin başka renkte bir kalemle yapılması
- d. Sınavlarda ya da derslerde, tabloların ya da grafiklerin daha görünür, fark edilir kılınması
- e. Gereken durumlarda öğrenciye sınavda ek süre verilmesi
- f. Sınavlarda kullanılan “optik formlar” disleksik öğrenciler için çok iyi olmayabilir. Bu nedenle işaretlemelerini kitapçık üzerinde yapmalarına izin verilmesi
- g. Özellikle “dil sınavlarının”, “dinleme” bölümlerinde; öğrencinin teypten dinleyeceği parçanın, gözetmen tarafından ara ara durdurulması. Bu durdurma süresi içinde öğrencinin not almasına, daha sonra sorularını yanıtlamasına izin verilmesi
- h. “Okuma” bölümünde de parçalar uzun olduğu zaman, “dinleme” bölümüne benzer bir uygulama yapılması (Engeli olmayan öğrenciler için hazırlanan dil sınavlarında, her parçadan sonra ilgili sorular arka arkaya verilirken, disleksik öğrenci için okuma parçası belli yerlerde kesilerek, paragraf aralarına bir iki soru konulabilir. Bu soruların yanıtı yukarıda kalan kısa okuma parçasında bulunur. Böylece öğrenci tüm parçaya odaklanma ve soruların yanıtlarını aramak zorunda kalmaz)
- i. “Yazma” bölümü için de süre uzatması verilmesi. Değerlendirmenin, öğrencinin özel durumu göz önünde bulundurularak yapılması
- j. Öğrencinin dikkatini toplamasına yardımcı olunması için sınavın sakin, sessiz bir yerde verilmesi. Eğer öğrenci, “yazma” problemi yaşıyorsa, cevaplarını yazmak üzere bir araştırma görevlisi görevlendirilmesi
- k. Eğer öğrenci, “okuma” problemi yaşıyorsa, soruları okuyacak bir araştırma görevlisi görevlendirilmesi

(6). Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu olan öğrenciler

- a. Öğrencilerin sınavları ayrı almalarının sağlanması ya da ek süre verilmesi (Öğrencinin isteği dikkate alınarak)
- b. Bazı durumlarda, sınav ve ödevlerde yazım ve imla kurallarının göz ardı edilmesi
- c. Sözlü sınav uygulamasının tercih edilmesi

Yürürlük

Madde 9- Bu yönerge hükümleri; Dokuz Eylül Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 10- Bu yönerge hükümlerini, Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü yürütür.